

на роботу має додаткові гарантії. Відповідно до статті 19 цього ж закону студенти вищих та учні професійно-технічних навчальних закладів, що здобули професію за освітньо-кваліфікаційним рівнем "кваліфікований робітник", "молодший спеціаліст", "бакалавр", "спеціаліст" та продовжують навчатися на наступному освітньо-кваліфікаційному рівні, мають право проходити стажування за спеціальністю, за якою здобувається освіта, на підприємствах. Згідно з положеннями Закону України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» держава через державну службу зайнятості забезпечує працевздатній молоді надання першого робочого місця на строк не менше двох років з наданням дотації роботодавцю з дня прийняття молодих фахівців на роботу. Таким чином, держава гарантує працевздатній молоді рівне з іншими громадянами право на працю.

**Основні висновки.** Для вирішення проблем працевлаштування молоді необхідно вжити заходів щодо поліпшення діяльності державних органів у напрямках забезпечення зайнятості молоді, розробити та впровадити механізми фінансової та іншої підтримки підприємств, які створюють нові робочі місця. Більше уваги необхідно приділяти організації процесу працевлаштування молоді на рівні навчальних закладів, органів місцевого самоврядування.

#### **ЛІТЕРАТУРА**

1. [Працевлаштування молоді на перше робоче місце] [Електронний Ресурс] – Режим доступу до сайту: [https://minjust.gov.ua/m/str\\_37963](https://minjust.gov.ua/m/str_37963)

**Дмитро Валявський,**  
студент 5 курсу  
гуманітарно-економічного факультету  
Науковий керівник: **М. П. Гриценко**  
к. екон. н., доцент(БДПУ)

#### **ВПЛИВ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПРОДУКЦІЇ ГОСПОДАРЮЮЧИМИ СУБ'ЄКТАМИ**

**Актуальність.** Сучасний етап розвитку економіки України і властиві йому ринкові відносини передбачають кількісний новий підхід до вирішення проблеми ефективного господарювання суб'єктів, підвищення їх конкурентоспроможності шляхом раціонального використання та заощадження всієї сукупності ресурсів. Важлива роль у виконанні цього завдання належить підвищенню ефективності управління витратами.

**Виклад основного матеріалу.** У ході здійснення креативного проекту зі створення комплексної системи управління сукупними ресурсами суб'єкта економічних відносин потрібно виділити наступні етапи, складові основу побудови такої моделі:

- Витрати на здійснення стратегічного маркетингу (етап виявлення конкурентної переваги);
- Витрати на НДДКР (етап створення конкурентної переваги);
- Витрати на підготовку і організацію виробництва для масового

випуску нової конкурентоспроможної продукції (етап втілення конкурентної переваги);

- Витрати на реалізацію креативного проекту (етап просування конкурентної переваги).

Для вирішення такого підходу необхідно дослідити систему управління підприємством на предмет виявлення такої моделі, яка дозволить формувати управлінську інформацію за центрами відповідальності. Під центром відповідальності розуміється економічно відокремлений підрозділ, очолюване відповідальними особами, які забезпечують контроль виконання бюджетних завдань по всіх етапах креативного проекту.

При розгляді бюджетування як інструменту обліково-аналітичного забезпечення управління витратами видно, що воно являє собою неперериваний цикл, що охоплює період часу від початку складання бюджету до його виконання.

Впровадження системи бюджетування поточних витрат в практику роботи підприємств викликає необхідність виконання ряду умов, якими є:

- Виділення бюджетного центру, бюджет якого формою і переліком показників повинен відповідати звіту про фактичні витрати;

- Підбір кваліфікованих управлінських кадрів, здатних використовувати у своїй роботі найсучасніші науково-обґрунтовані методологічні та методичні розробки в галузі контролю та аналізу виконання бюджету;

- Використання сучасних програмно-технічних засобів;

- Формування інформаційних потоків на основі інтегрованої системи обробки економічної інформації в умовах гармонізації видів обліку.

Вище перелічені умови при ефективному використанні і поєднанні здатні забезпечити інфраструктуру бюджетного процесу, спрямованого на оптимізацію управління витратами для підвищення конкурентоспроможності продукції (ЗПКП).

Для вирішення цього питання може бути запропонована методика процесу бюджетування поточних витрат, здійснювана в певній послідовності:

- По-перше, складається бюджет витрат на підвищення конкурентоспроможності продукції за проектами із зазначенням конкретного терміну їх реалізації;

- По-друге, заплановані показники бюджету поточних витрат розподіляються по приватним бюджетам етапів креативного проекту;

- По-третє, по закінченні звітного періоду формується інформація про виконання бюджету в операційному звіті по кожному етапу креативного проекту;

- По-четверте, дані з операційних бюджетів акумулюються у звіті про виконання бюджету ЗПКП з подальшим розрахунком всього комплексу показників, що визначають ефективність витрат.

Реалізація поставлених перед бюджетуванням завдань вирішується шляхом розробки пропозицій по виробленню науково-обґрунтованого підходу до створення норм і нормативів, щодо підвищення рівня оперативності виявлення відхилень між фактичними і нормативними

витратами з більш глибоким аналізом причин і внутрішніх взаємозв'язків, по зміні форм первинного обліку та нормативних калькуляцій.

Наступним підготовчим етапом формування бюджету є розробка диференційованих норм і нормативів проектування і виготовлення окремих видів нової продукції, розробка дослідних зразків даних виробів.

Завершальним етапом дослідження процесу бюджетування є формалізація розрахунку впливу різних доданків на бюджет поточних витрат.

**Висновки.** Пропозиції та рекомендації, спрямовані на вдосконалення обліково-інформаційного забезпечення управління витратами для підвищення конкурентоспроможності продукції, сприятимуть виробітці оптимальних управлінських рішень і підвищення конкурентоспроможності продукції.

### **ЛІТЕРАТУРА**

1. Волкова О. М. Бюджетування та фінансовий контроль у комерційних організаціях. М.: Фінанси і статистика, 2015.
2. Орлов А. І. Організаційно-економічне моделювання: теорія прийняття рішень: підручник. М.: Крокус, 2011.
3. Савчук В. П. Управління фінансами підприємства. М.: Біном. Лабораторія знань, 2007.

**Олександр Власович,**  
студент 5 курсу  
гуманітарно-економічного факультету  
Наук. керівник: **І. С. Ладунка,**  
к. екон. н., доцент (БДПУ)

### **ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ**

Важливою складовою ринкової економіки будь-якої країни є малий бізнес. У розвинених країнах на частку їх виробництва припадає більше половини всієї продукції, оскільки малі підприємства не потребують великих коштів на своє створення. Вони оперативно реагують на коливання ринкової кон'юнктури, швидко і гнучко перебудовують свою господарську діяльність.

Малий бізнес є живильним середовищем, необхідної для розвитку ініціативи і підприємливості, без яких не може бути повноцінної, ефективної соціально – економічної політики, розвиненого суспільства. Більшість нових, прогресивних ідей, пов'язаних з розвитком бізнесу, з'являється і реалізується на практиці саме на малих підприємствах. Малий бізнес не протистоїть великим і середнім підприємствам, а існує в тісній інтеграції з ними, бере участь у структурній перебудові народного господарства та прискорення інноваційних процесів.

Особливо актуальна проблема становлення малих підприємств в Україні, тому що їх успішна діяльність є однією з важливих умов розвитку вітчизняної економіки. В умовах виходу з економічної кризи не можна не згадати про підтримку малого бізнесу. Поява великої кількості фірм призведе до появи нових робочих місць, малим підприємством легше